

EUSKARA ETA LITERATURA ETA GAZTELANIA ETA LITERATURA

Euskara eta Literatura eta Gaztelania eta Literatura arloaren bidez, ikasleei beharrezko tresna eta baliabide soziolinguistikoak eman nahi zaizkie, Lehen Hezkuntzako etapa amaitzean Euskal Autonomia Erkidegoko bi hizkuntza koofizialak eraginkortasunez eta gaitasunez erabil ditzaten. Arlo hau osatzen duten bi hizkuntzen egoera sozial eta linguistiko desberdina dela eta, beharrezkoa da, batetik, bi hizkuntzen arteko ikuspegi integratua eta errespetuzkoa sustatzea, eta, bestetik, euskararen normalizazioa eta erabilera bultzatzen jarraitzea etapa honetako ikasleen testuinguru eta egoera guztietan; izatez, euskara da gure erkidegoko hezkuntza-jardueraren komunikazio-hizkuntza eta ardatz egituratzailea. Gainera, euskara euskal kulturaren ezaugarri nagusia izanik, ezin da ez garatu ez ikasi dagokion kultura-testuinguruaz kanpo, kulturek gizarte-loturak ezartzeko gaitasuna baitute, eta kulturen adierazpideak komunitateen kohesioa errazten duten ezaugarriak baitira.

Etapako gainerako arloetan bezalaxe, curriculum honen giltzarria konpetentzia espezifikoa dira, hau da, ikasleek zer egitea nahi dugun, nola egitea nahi dugun eta zertarako egitea nahi dugun zehazten duten konpetentziak. Konpetentzia espezifikoa horiek zuzenean lotzen dira irteera-profilean finkatutako deskriptore operatiboekin. Azken batean, arloko irakaskuntzen azken xedea jasotzen dute, ikaskuntzen mobilizazio gisa ulertuta beti. Arlo hau antolatzen da euskaraz eta gaztelaniaz hitz egitearekin, entzutearekin, irakurtzearekin eta idaztearekin lotzen diren estrategien inguruan. Xedea da ikasleei tresna egokiak ematea XXI. mendeko gizartearen erronkei erantzun ahal izateko; izatez, gizarteak pertsona kultuak, kritikoak eta ondo informatuak eskatzen ditu; desberdintasunak errespetatzen dituztenak; beren kabuz ikasteko, informatzeko, kolaboratzeko eta taldean aritzeko gaitasuna dutenak; sortzaileak eta ekintzaileak; eta garapen iraunkorarekin, giza eskubideen defentsarekin eta bizikidetzaren berdinezale, inklusibo, baketsu eta demokratikoarekin konprometituta daudenak. Hartara, arloek laguntzen dute Lehen Hezkuntzaren amaieran ikasleek izan behar duten irteera-profilean jasotako funtsezko konpetentzia guztiak garatzen.

Arlo honek etapako gainerako arloei egiten dien ekarpena eta ematen dien laguntza funtsezkoa eta ezinbestekoa da, komunikazio-izaera eta izaera instrumentala baitu. Hizkuntzen ikaskuntzaren xedea da etapa bakoitzeko berezko komunikazio-egoerei egokitzen zaizkien askotariko testuak modu koherentean, kohesionatuan eta egokian sortzeko eta ulertzeko gaitasuna garatzea. Hortaz, edukia eta hizkuntza integratu beharko dira, eta, ildo horretatik, nahitaezkoa izango da gainerako ezagutzar-arloekin lotzea, ikasleak arlo bakoitzeko diskurtso-generoez jabetu daitezen.

Euskara eta Literatura eta Gaztelania eta Literatura arloetako lehen konpetentzia espezifikoa inguruneko hizkuntza- eta dialekto-dibertsitatea aitortzera bideratzen da. Euskal gizartea elebitasun desorekatu batetik testuinguru eleaniztun baterako bidean dago. Hori dela eta, ingurune hurbileko egoera soziolinguistikoari buruzko hausnarketa sustatu beharko da, gure komunitateko hizkuntza-dibertsitatearekiko eta -aberastasunarekiko eta, batik bat, euskararen normalizazio-prozesuarekiko jarrera positiboak gara daitezen. Bide horretatik landu beharko da komunitate elebidun eta integratzaile bateko kide izatearen sentimendua, eta bide horretatik eraiki beharko da norberaren irudi kolektiboa, betiere dibertsitatea preziatzeko jarrerak bultzatu daitezen, hizkuntza-aurreiritziei eta -estereotipoari aurre egin dakien eta hizkuntzen —zeinu-hizkuntzak barne— arteko gogoetari ekin dakion.

Etapa horretan kode idatzia eskuratzea eta finkatzea espero da. Horrekin bat eginik, bigarren konpetentzia multzo bat ahozko eta idatzizko produkzioarekin, ulermenarekin eta elkarrekintzarekin lotzen da; konpetentzia horiek teknologia bideratutako komunikazio moduak barne hartzen dituzte eta eremu pertsonala, hezkuntzako eta soziala kontuan hartzen dituzte. Horrez gain, Euskal Autonomia Erkidegoko egoera soziolinguistikoak behartuta, eskolak euskarazko ahozko komunikazioa bultzatu beharko du, euskararen erabilera soziala errazte aldera eta normalizazio-prozesua bultzatze aldera.

Irakurtzen jakiteak sarean nabigatzen eta bilaketak egiten jakitea dakar, baita askotariko helburuetarako informazio fidagarria aukeratzeko jakitea ere. Hartara, seigarren konpetentziak informazio-alfabetatzearen oinarriak finkatzen ditu. Zazpigarren eta zortzigarren konpetentziak literatura-irakurketa lagunduan oinarritzen dira —autonomoan zein ikasgelan partekatuan—, orotariko

testu motak zenbait irakurketa asmorekin irakurtzea irakas dadin —komunikazio-ikuspegiak hala aldarrikatzen dute duela hamarkada batzuetatik—. Horrela, ikuspegi bikoitza du: batetik, irakurketa-ohitura autonomoa eskuratzen hastea, eta, bestetik, literatura-testuak interpretatzeko trebetasunak garatzen hastea. Testuinguru horretan, arreta berezia jarri beharko zaio emakume idazleak ezagutzeari.

Bederatzigarren konpetentziak hizkuntzari eta haren erabilerei buruzko hausnarketarako lehen hurbilketa garatu nahi du, eta, azkenik, komunikazioaren etikari buruzko konpetentzia espezifikoak, hamargarren konpetentzia, konpetentzia guztiekiko zeharkakoa da. Komunikazio-jardunbide ez-diskriminatzaileetan jartzen du arreta, hitzaren bidez botere-abusuak identifikatu eta baztertu daitezen eta genero-ikuspegitik eta jokabide ez-sexistetatik berdintasuna susta dadin, bakearen kulturaren aldeko apustua barne.

Konpetentzia espezifikoetan deskribatutako jarduketei ekingo bazaie, ezinbestekoa izango da arloko oinarrizko jakintzak eskuratzea eta mobilizatzea. Euskara eta Literatura eta Gaztelania eta Literatura irakasgaiak ezin dira, inola ere, diziplina-edukien transmisio eta harrera soiltzat hartu; aitzitik, eraikitzen ari den eta hausnarketa eta analisi lagunduan oinarritzen den prozesutzat hartu behar dira, eta prozesu horren azken helburua da modu eraginkor eta etikoan komunikatzeko gai diren pertsonak prestatzea. Arloko oinarrizko jakintzak honako multzo hauetan biltzen dira: hizkuntza eta bere hiztunak; eleaniztasuna; komunikazioa (ahozko elkarrekintza, komunikazioa eta ulermena, irakurmena, idatzizko produkzioa eta informazio-alfabetatzea); literatura-hezkuntza; eta hizkuntzari eta haren erabilerei buruzko gogoeta. Arloko ikaskuntzetan aurrera egiteak ikasleei aukera emango die komunikazio-egoera errealei erantzuteko esparru pertsonalean, sozialean eta hezkuntzakoan. Hori dela eta, garrantzi handikoa izango da ikasgelako programazioa testuinguruan jarritako ikaskuntza-egoera adierazgarrien eta esanguratsuen inguruan egituratzea, betiere horien gradazioari eta osagarritasunari erreparatuta. Hartara, eskola-urtearen amaieran, oinarrizko jakintza guztiak neurrian landuko dira, eta ezinbestekotzat jotzen direnak bermatuko dira.

Azkenik, gure hezkuntza-sisteman ikasi beharreko bi hizkuntza koofizial daude eta eskola-testuinguru gehienetan beste familia-hizkuntza batzuk dituzten ikasleak ere badaude. Hartara, eskola-testuinguruetan hizkuntza-dibertsitatea egoteak eta ikasle guztientzako hezkuntza eleaniztunerako behar ukaezina egoteak, behartzen gaitu gogoeta egitera eta irakaskuntza moduak doitzera, ikasleek hizkuntza batean ikasitakoa beste hizkuntza batzuen ikaskuntzan aplikatu dezaten. Ezinbestekoa da, beraz, hizkuntzen tratamendu integratua eta integrala sustatzea, bide bikaina baita hizkuntzen arteko gogoetarako eta benetako gizarte-erabileretara hurbiltzeko —gizarte-erabilera horietan, sarritan, bi hizkuntza edo gehiago aldi berean erabili behar izaten dira—.

KONPETENTZIA ESPEZIFIKOAK

1. EAEko eta inguruko eleaniztasuna eta kultura-aniztasuna aitortzea eta baloratzea, ikasleen eta haien inguruko hizkuntzen identifikaziotik eta interrelaziotik abiatuta, betiere hizkuntza-estereotipoak eta -aurreiritziak baztertzeko, hizkuntza guztiekiko jarrera positiboa eta errespetuzkoa izateko eta euskararen ohiko erabilerarekiko portaera asertiboak sustatzeko.

Euskal Autonomia Erkidegoko hizkuntza-errealitateak elebitasun desorekatua du abiapuntu eta hezkuntza eleaniztuneko proposamen eta testuinguru baterantz zuzentzen da. Testuinguru horren ondorioz, ingurune hurbileko —barnean dela ingurune digitala— egoera soziolinguistikoei buruzko hausnarketa sustatu beharko da gure ikasleen artean, hizkuntza-aniztasun orokorrekiko eta, batik bat, euskararen normalizazio-prozesuarekiko jarrera positiboak gara daitezen. Hizkuntzen arteko bitartekotzak hizkuntzen tratamendu integratua erraztuko du.

Kontuan izan behar dugu gure ikastetxeak direla ikasle gehienek euskarazko hizkuntza-

ekosistema nagusia, eta, batzuetan bakarra. Hortaz, ikastetxearen denborak eta espazioak zaindu behar ditugu, eta euskarak izan behar du hezkuntza-jarduera formalaren nahiz informalaren ardatz egituratzailea; horrez gain, eskola-komunitate osoan euskararen erabilera eta garapena sustatzeko estrategiak bultzatu behar ditugu, eta hizkuntzak kultura-ondare gisa baloratu beharko ditugu, euskararen ohiko erabileraren aldeko jarrera proaktiboa har dadin, baita ingurune digitalean ere.

Gure ikasgeletako askotan komunikazio-hizkuntzaz bestelako hizkuntzak edo dialektoak erabiltzen dira. Hizkuntza-dibertsitate horretan oinarrituta hurbildu beharko da Euskal Autonomia Erkidegoko eta mundu osoko errealitate eleaniztunaren ezagutzara. Lehenik eta behin, baliagarria izango da ikasleek eleaniztasunaren ondoriozko kultura-aberastasuna baloratzeko eta hizkuntza-aurreiritziak hautemateko eta saihesteko; bigarrenik, lagungarria izango da hizkuntzen funtzionamenduaz jabetzeko, behaketatik eta hizkuntzen arteko konparaziotik abiatuta, barnean dela zeinu-hizkuntzak ezagutzeko lehen hurbilketa.

Gaztelania eta euskara dialekto dibertsitate handiko hizkuntzak dira, eta barietate geografiko bakoitzak arau kultua du. Ezin da, beraz, batzuk besteak baino «zuzenagoak» direnik esan. Beste edozein hizkuntzatan gertatzen den bezalaxe, bi hizkuntzek gizarte-aldaketen arabera bilakaera dute. Ikasgela, beraz, bitarteko paregabea da euskarak eta gaztelaniak munduan duten ikuspegi globalera hurbiltzeko, betiere kontuan izanik azken helburua dela hizkuntza-eskubide indibidualekin eta kolektiboekin sentsibilizatuta, informatuta eta konprometituta dagoen munduko herritartasuna sustatzea, kulturartekotasunaren eta giza eskubideekiko errespetuaren esparruan.

Konpetentzia espezifikoko hau irteera-profilaren deskriptore hauekin lotzen da: HKK1, HKK5, KE2, KE3, HK1, HK2, HK3, KAKK1, KAKK3.

2. Ahozko testuak eta testu multimodalak ulertzea eta interpretatzea, zentzu orokorra eta informaziorik garrantzitsuena identifikatuz eta alderdi formalak eta oinarritzko edukiko alderdiak baloratuz, ezagutza eraikitzeke eta komunikazio-premiei erantzuteko.

Komunikazio-prozesuan jokoan jartzen dira, igorlearen eta hartzailearen artean partekatutako ezagutzaz gain, testuaren esanahitik haratago joan eta haren zentzua interpretatzea ahalbidetzen duten testuinguruko eta kotestuko beste elementu batzuk ere bai. Eskolak ikasleentzat esanguratsuak diren zenbait esparru eta erregistrotako diskurtso-praktikak txerta ditzake eta txertatu behar ditu, eta praktika horiek garrantzi ekosozialeko eta euskal kultura-ondareko gaiak jorratu beharko dituzte. Konpetentzia espezifikoko honek estrategia egokiak ikasten laguntzen du, gizabanakoak —komunikatzen diren eta ongi informatuta dauden eta gaitasun kritikoa duten gizabanako gisa— modu eraginkor eta etikoan molda daitezen informazio alboratuen eta hizkuntzaren erabilera diskriminatzailen aurrean, baita eremu digitalean ere.

Bi hizkuntza koofizialeko (euskara eta gaztelania) ahozko mezuak ulertu eta interpretatuko badira, berriazko trebetasunak eskuratu beharko dira: etaparen hasieran trebetasun oinarritzkoenetatik hasi, eta azken zikloaren amaieran ikasleei hedabideetatik eta eskola-testuingurutik datozen informazioak (berezi, espazioaren, denboraren eta sekuentzia logikoaren arlokoak) lortzeko, hautatzeko, baloratzeko eta erlazionatzeko aukera ematen dieten trebetasunetaraino, baita modu aktiboan entzuteko, banaka eta/edo taldean inferentziak eta dedukzioak egiteko, informazioa eta iritziak bereizteko eta elementu sinple inplizitu batzuk interpretatzen hasteko, hala nola ironia edo zentzu bikoitza. Gizartearen esparruan, kontuan hartu behar dira ikus-entzunezko eta multimediako alfabetatze espezifikoa eskatzen duten askotariko testu multimodalak, manipulazio- eta desinformazio-arriskuei aurre egin dakien, baita ingurune digitalean ere.

Konpetentzia espezifiko hau irteera-profilaren deskriptore hauekin lotzen da: HKK2, KE2, STEM4, KD1, KD3, KPSII3, HK3.

3. Ahozko testuak eta testu multimodalak koherentzia, argitasunez eta erregistro egokiz sortzea, ideiak, sentimenduak eta kontzeptuak adierazteko; ezagutza eraikitzea; lotura pertsonalak ezartzea; eta askotariko ahozko elkarrekintzetan autonomiaz eta jarrera kooperatibo eta enpatikoz parte hartzea.

Ikasleen komunikazio-konpetentzia garatze aldera, ezinbestekoa izango da ahozko erabilerei arreta jartzea, adierazteko eta ikasteko bide gisa eta norberaren jokabidea kontrolatzeko bide gisa. Horretarako, testuinguru dibertsifikatu eta adierazgarriak eskaini behar dira, esparru publikokoak zein esparru pertsonalekoak eta pribatukoak, eta ikasleek testuinguru horietan hitza hartu eta berdinekin elkarriketa pedagogiko orientatuetan hitz egin ahal izango dute. Horrela, ahozko erabilera formalei edo informalei, bat-batekoei edo planifikatuei buruzko hausnarketa sustatuko da.

Kontuan hartuta euskara dela komunikazio-hizkuntza —eta, aldi berean, Lehen Hezkuntzako ikasle askoren familiaz kanpoko hizkuntza—, hizkuntza horretan bultzatu beharko da ahozko komunikazioa, euskararen gizarte-erabilera erraz dadin eta normalizazio-prozesua askotariko testuinguruetan bultzatuz.

Ahozko elkarrekintzak eskatzen du: hizkuntza inklusiboa erabiltzeko estrategiak eskuratzea; hitza hartu eta uztea; entzute aktiboko jarrerak zabaltzea; arintasunez, argitasunez, ebakera zuzenez eta tonu eta erregistro egokiez adieraztea; eta kortesiako eta elkarriketa kooperatiboko estrategiak erabiltzen hastea.

Ahozko produkzio formalak oinarritzko plangintza-estrategiei ekitera bultzatzen du, eta estrategia horiek etaparen barruan lagunduta bereganatuko dira. Zenbait komunikazio-egoerara eta esparrutara egokitutako ereduak ere eman beharko dira, eta eredu horiek ahozko testua antolatzeke jarraibideak eta hitzik gabeko portaera eta erregistroa (keinuak, mugimenduak, begirada, gorpuztasuna, eta abar) egokitzeko jarraibideak eskainiko dituzte. Testuinguru horretan, kontuan hartu behar da informazioaren eta komunikazioaren teknologiek ahozko komunikazio multimodalerako formatu berriak ekartzen dituztela, baita ikasleen ahozko produkzioen erregistroa ere, testuinguru errealean heda daitezkeen eta ondoren aztertu eta berrikusi daitezkeen.

Konpetentzia espezifiko hau irteera-profilaren deskriptore hauekin lotzen da: HKK1, HKK, HKK5, KE2, STEM4, KD2, KD3, KPSII1, HK2, HK3, EK1.

4. Testu idatzi eta multimodalak ulertzea eta interpretatzea, testu horien zentzu globala, ideia nagusiak eta informazio esplizitua hartuz, eta alderdi formalei eta edukiei buruzko oinarritzko gogoeta eginez, ezagutza eskuratzeko eta eraikitzeke eta askotariko komunikazio-beharrei eta -interesei erantzuteke.

Konpetentzia espezifiko honen helburua da mota guztietako testuetan irakurle gaituak, autonomoak eta, edukiari eta hizkuntzaren erabilerrari dagokionez, kritikoak prestatzeko oinarriak finkatzea. Irakurle horiek gai izango dira testuen kalitatea eta fidagarritasuna ebaluatzeke, eta beren bizitzako arlo guztietan sor daitezkeen irakurketa-helburuei erantzuteke. Ezin dugu ahaztu XXI. mendeko erronkei erantzuteke beharrezkoa den alfabetatzeak nahitaez barne hartu behar duela hipertestuak irakurtzen ikastea.

Irakurmen-kompetentziaren garapena lehen ziklotik hasten da, irakurketa-praktiketarako motibazioekin. Horrela hurbiltzen da, batetik, informazio garrantzitsu eta esplizitua kokatzea, ulertzea eta integratzea helburu duten estrategietara, eta, bestetik, azaleko esanahi batzuk ezagutzea helburu duten estrategietara. Zuzeneko inferentziak egingo dira, betiere lagunduta eta alderdi formalei eta ez-hitzezkoei jarraikiz (irudiei, testuaren banaketari, eta abar). Lehen fase horretan, arreta berezia jarriko zaio irakurketa isilaren edo ozenaren bidez egiten diren gogoeten ulermenari —irudiak lagunduta—.

Bigarren zikloan, ikasleek gero eta zuzeneko inferentzia gehiago egiteko aukera emango dioten estrategiak eskuratu behar dituzte (orokortzeak, testuaren helburua), betiere lagunduta eta estereotipo sexistarik gabeko gizarte-testuen inguruko ikaskuntza-egoeren testuinguruan. Horrekin batera, hertsiki testuzkoak ez diren elementu gehiago identifikatuko dira, hala nola tipografiak edo azpimarratzeak. Etaparen amaiera aldean, eta gero eta autonomia handiagoz, ikasleak gai izango dira irakurketa-helburu desberdineko askotariko testu idatzi jarraituetan eta etenetan dagoen informazioa ulertzeko eta baloratzeko, azaleko esanahi batzuk ezagutzuz, zuzeneko inferentziak eginez eta zentzu bikoitza edo ironia atzemanaz.

Kompetentzia espezifiko honek garrantzi berezia du Euskara eta Literatura arloan, ikaskuntzarako komunikazio-hizkuntza baita eta, beraz, eragina baitu gainerako arloetan landuko diren gaitasun guztiak eskuratzeko garaian.

Kompetentzia espezifiko hau irteera-profilaren deskriptore hauekin lotzen da: HKK2, HKK3, HKK4, HKK5, KE2, STEM4, KD1, KPSII4, KPSII5.

5. Testu idatzi eta multimodalak zuzentasun gramatikalez eta ortografikoz sortzea, edukiak zuzen sekuentziatuz eta plangintzarako, idazketarako, berrikuspenerako eta ediziorako oinarrizko estrategiak aplikatuz, ezagutza eraikitzeke eta komunikazio-eskaera zehatzei erantzuteko.

Testuak ikasgelako pertsonen arteko erlazioen testuinguruan landuko dira, edo informazioa antolatzeke eta partekatzeke asmoarekin. Etapa honen barruan, estrategia jakin batzuk lortzera bideratuko den prozesu lagundu batean aurrera egingo da. Estrategia horiek koherentziaz adierazteke aukera emango dute, betiere esparru zabalagoetako banako nahiz taldeko idazkien bidez, hala nola beren esperientziatik hurbil dauden gertaerei buruzko idazkien bidez —gizarte-hedabideak, adibidez— edo beste ikasketa-arlo batzuekin lotutako gertaerei buruzko idazkien bidez.

Informazioa eta pentsamendua antolatzeke lagungarriak diren testuak (esate baterako laburpenak eta eskema errazak) laguntzarekin sortzen ikasteak lagunduko du ikasten ikasteke kompetentzia eskuratzen. Espero da akats ortografikorik gabeko hizkuntzaren erabilera ez-sexistarako arauak eta irizpideak pixkanaka automatizatzea eta horri buruzko zalantzak ebaztea. Horretarako, testu analogikoak eta digitalak hobetzeko prozesuetan hausnarketa gidatua egingo da, behar diren laguntzak erabiliz.

Formarik espontaneoan eta sortzaileenetan ere, testu bat idazteak berekin dakar planifikatzea —eredu edo jarraibideetatik abiatuta—, berrikustea —banaka edo taldean— eta editatzea. Hori guztia ikasgelan metakognizio-prozesuen bidez landu beharko da. Edonola ere, XXI. mendean idazten jakiteak zenbait euskarritan eta formatutan idazten jakitea esanahi du. Idatziak sarean modu digitalean editatu eta zabaldu ahal izateak, beraz, testuinguru erreala eskaintzen die idatzizko komunikazio-praktikei, eta, aldi berean, hipertestualitaterako eta multimodalitaterako bidean urrats bat egingo da. Jabetza intelektualaren oinarrizko alderdiei, pribatutasunarekiko errespetuari, gezurren transmisioaren ardurari eta sarean erabilera sexistari buruzko hausnarketa egiten hasteko unea da.

Konpetentzia espezifikoa hau irteera-profilaren deskriptore hauekin lotzen da: HKK1, HKK3, HKK4, HKK5, KE2, STEM4, KD2, KD3, KPSII4, KPSII5, HK2.

6. Bi iturritatik edo gehiagotik datorren informazioa modu planifikatuan bilatzea, hautatzea eta egiaztatzea, informazioaren fidagarritasuna ebaluatuz eta manipulatzeko eta desinformatzeko arriskuak ezagutzuz, ezagutza eraldatzeko eta modu sortzailean jakinarazteko, ikuspuntu pertsonaletik eta jabetza intelektuala errespetatuz.

Informazioa eskuratzeak ez du berez ezagutza bermatzen, eta ezagutza ulertu behar da XXI. mendeko erronkei aurre egiteko funtsezko tresna gisa. Horregatik, ezinbestekoa da ikasleak informazioa eskuratzeko, kudeatzeko, ebaluatzeko eta jakinarazteko trebetasunak eta abileziak bereganatzen hastea —ikuspuntu kritiko eta pertsonala hartuz—, jabetza intelektualarekiko jarrera etiko eta arduratsua izatea, eta bere lanaren jatorrizko iturriak ezagutzea.

Horrela, ikasleak gidatuko dituen akonpainamendu-prozesua proposatzen da, ikasleek, bakarka edo modu kooperatiboan, aurrera egin dezaten nolabaiteko autonomiaz planifikatzeko bidean eta informazioa testuinguru pertsonalean, sozialean, digitalean edo hezkuntzakoan bilatzeko garaian. Helburua da informazioa eraldatzea, modu pertsonalean eta sortzailean komunikatzea eta zenbait helbururekin erabiltzea. Ikerketa-prozesu horiekin batera, hausnarketa gidatua egin behar da, fidagarritasuna eta egokitasuna ebalua dadin, egitateak eta iritziak bereiz daitezen, eta hizkuntzaren erabilera egokia edo desegokia bereiz dadin.

Eskuratutako ezagutza zenbait formatutan eta euskarritan komunikatzeko ezarritako konbentzioei buruzko eredu orientatzaileak proposatu behar dira. Konpetentzia hau proiektu globalen eta diziplinartekoen bidez eskuratuko bada, ikastetxeak ingurune digital seguruen erabilera eta askotariko espazioen erabilera sustatu beharko du, hala nola liburutegiak, informatikagelak, ekitaldi-aretoak, korridoreak edo jolas-lekuak.

Konpetentzia espezifikoa hau irteera-profilaren deskriptore hauekin lotzen da: HKK3, KD1, KD2, KD3, KD4, KPSII5, HK2, EK3.

7. Gustuen eta interesen arabera aukeratutako askotariko obrak autonomiaz irakurtzea, irakurketa-esperientziak partekatuz, irakurle-nortasuna eraikitzen hasteko, irakurzaletasuna plazer-iturri gisa sustatzeko eta irakurketaren gizarte- eta kultura-dimentsioaz gozatzeko.

Konpetentzia hau garatzeak berarekin dakar irakurle-nortasunak eraikitzeak aurrerabide planifikatuari hasiera ematea. Horretarako, aldian-aldian eta etengabe banakako irakurketan aritu beharko da, eta estrategia eta aldiamio egokiak erabili beharko dira irakurtzeko autonomia eta nortasuna eraikitzen hasteko, nortasun hori bizitza osoan garatzen baita. Horretarako, testu-corpus egoki eta askotarikoa eratu beharko da, euskal kultura-ondarearekin lotzen diren obra ugari izango dituen, emakume eta gizon idazleen presentzia orekatua izango duena, nesken zein mutilen interes eta beharrei erantzungo diena, eta XXI. mendeko erronka handiei buruzko gogoetarako hurbilketa erraztuko duena. Eskola-liburutegiak funtsezko elkargune bihurtu behar du eskola-elkarte osoarentzat (familien presentzia sustatuz), eta bertan partekatu, hausnartu eta adieraziko dira irakurketaren inguruko norberaren gustuak.

Komeni da, halaber, erreferente partekatuak dituzten irakurketa-komunitateak eratzea; ikasleei interesatzen zaizkien testuak aukeratzeko, haietaz jabetzen eta beren irakurketa-esperientzia pertsonala modu pertsonalean eta sortzailean partekatzen lagunduko dieten estrategiak garatzea; eta, ikerketa-erronketatik abiatuta, irakurtzeko arrazoiak sortuko dituzten eta irakurleak testuekin

lotura afektiboa izateko moduak proposatuko dituzten testuinguru digitalak ere ezartzea. Konpetentzia hau lortu ahal, pixkanaka murriztu ahal izango da irakaslearen laguntza.

Konpetentzia espezifiko hau irteera-profilaren deskriptore hauekin lotzen da: HKK1, HKK2, HKK4, KD1, KD3, KPSII1, KAKK1, KAKK2, KAKK3.

8. Ikaslearen garapenerako egokiak diren literatura-obrak edo horien zatiak irakurtzea, interpretatzea eta aztertzea, haien arteko erlazioak ezarriz eta literatura-generoa eta haren oinarritzko konbentzioak identifikatuz, literatura arte-adierazpen gisa ezagutzen hasteko eta plazer-eta ezagutza-iturri gisa eta literatura-asmoko testuak sortzeko inspirazio-iturri gisa ezagutzen hasteko.

Literatura-heziketa literaturarako hurbilketa modura sortu da, ahozko nahiz idatzizko haren adierazpen sinpleenetatik abiatuta. Ezinbestekoa da esperientzia atseginak bultzatzea, ikasleek askotariko idazleen literatura- eta kultura-erreferentzia partekatuak ezagut ditzaten —irudikapen eta interpretazio sinbolikora hurbilduko dituztenak—, irakurzaletasuna sendotu dezaten eta gero eta irakurmen-autonomia handiagoa finkatzeko oinarriak ezar ditzaten. Gainera, literatura abiapuntu bihur daiteke nork bere burua eta besteak ezagutzeko eta norberaren ongizate emozionalerako, baita genero-ikuspegitik indarkeriaren prebentzioarekin edo etnien eta kulturen arteko iraunkortasunarekin lotzen diren jarrerai buruzko hausnarketa egiteko ere. Irakurketa-komunitateetan parte hartzeak balio erantsia gehituko du.

Ikasgelan haurren interesei eta beharrei egokitutako literatura-obra edo -testuen aukeraketan oinarrituta lan egitea proposatzen da. Obra edo testu horiek zenbait euskarritan aurkeztuko dira, betiere irakurketa-ibilbideen inguruan eta zenbait irizpideren arabera antolatuta (gaiaren arabera, literatura-generoaren arabera, eta abar), ikasleek horien arteko erlazioak ezar ditzaten, eta pixkanaka beren literatura-mapa eraiki dezaten. Testuak zenbait jardueratarako abiapuntua izateaz gain (testuak entzutea; irakurketa gidatua, lagundua eta autonomoa, isiltasunean edo ozenki, intonazio eta erritmo egokiekin; irakurketa dramatizatua, errezitatua, joko erretorikoak, eta abar), baliagarriak izango dira helburu ludikoa, artistikoa eta sortzailea duten testuak sortzeko eta beste adierazpen artistiko eta kulturalekin elkarrizketak ezartzeko.

Konpetentzia espezifiko hau irteera-profilaren deskriptore hauekin lotzen da: HKK1, HKK2, HKK4, KD2, KD3, KPSII1, KPSII5, KAKK1, KAKK2, KAKK3, KAKK4.

9. Hizkuntzari buruz gogoeta egitea, testuinguru esanguratsuetako testuak sortzeko eta ulertzeko prozesuetatik abiatuta eta oinarritzko terminologia egokia erabiliz, ikasleak hizkuntzako eta hizkuntza arteko kontzientzia garatzen hasteko eta ahozko eta idatzizko produkzioaren eta ulermenaren trebetasunak hobetzeko.

Ikasleek hizkuntza baten erabiltzaile gisa duten ezagutza intuitiboa da hizkuntzari buruzko lehen gogoetaren abiapuntua. Gogoeta horiek beti modu adierazgarrian egin behar dira, testuak sortzeko eta ulertzeko testuinguruetan, eta inoiz ez prozesu bakartu gisa. Behar den akonpainamenduari, gero eta autonomia handiagoa lortuko da, eta hitzak, enuntziatuak edo testuak manipulatzeko erraztuko da, ikasleek ikus dezaten egindako aldaketek zer neurritan eragina duten testuan, eta zer neurritan hobetzen edo kaltetzen duten testuaren ulermena. Horrela, hitzen edo hitz multzoen arteko formaren, funtzioaren eta esanahiaren arloko erlazioak ikusiko dira, eta, hortik abiatuta, hipotesiak formulatu ahal izango dira, adibideak eta kontraadibideak bilatu ahal izango dira, kontrasteak eta konparazioak ezarri ahal izango dira, eta abar. Hartara, txikitatik formulatuko dira hizkuntzaren erabilera eta ezagutza sistematikoaren arteko zubiak ezarriko

dituzten orokortzeak; lehenik, eskolako errealitatetik hurbilago dagoen hizkuntza komuna erabiliko da, eta gero, arian-arian terminologia espezifikoa sartuko da.

Beste gogoeta-bide bat ahozko eta idatzizko hizkuntzaren arteko desberdintasunak behatzen sor daiteke; horretarako, testu-tipologiak eta diskurtso-generoak alderatuko dira, edo hizkuntza arteko kontrasteari ekingo zaio. Azken batean, adin horien abstrakzio-aukera mugatuetara egokitutako eta erabilera errealei lotutako hizkuntza-gogoeta bultzatu nahi da, hizkuntzaren gaineko ezagutzak eraikitzen hasiko dena, ezagutza horiek ezinbestekoak izango baitira erabilera hobea eta komunikazio eraginkorragoa lortzeko.

Konpetentzia espezifiko hau irteera-profilaren deskriptore hauekin lotzen da: HKK1, HKK2, KE2, STEAM2, KD2, KPSII5.

10. Norberaren komunikazio-praktikak bizikidetzaren demokratikoaren zerbitzura jartzea, hizkuntza ez-diskriminatzailea eta inklusiboa erabiliz eta hitzaren bidez botere-abusuak atzemanaz eta baztertuz, hizkuntzaren erabilera eraginkorra eta etikoa bultzatzeko.

Konpetentzia hau eskuratzen hasteak berarekin dakar: ikaskuntza bat abiaraztea, zeinaren emaitza pertsonak hezteko izango den —komunikatzeko orduan eraginkorrak diren pertsonak ez ezik, hitzak agindu etiko batekin bat datozen helburuen zerbitzura jartzen dituzten pertsonak ere bai—; hizkuntzaren erabilera diskriminatzaileak eta manipulatzailak ezabatzea; hitzaren bidezko botere-abusuak ezabatzea; eta Euskal Autonomia Erkidegoko bi hizkuntza koofizialen bizikidetzaren demokratikoa sustatzea eta gizartean hizkuntza kaltetuenaren erabilera eta normalizazioa bultzatzea.

Komunikazio pertsonalaren esparruan, hizkuntza-heziketak lagundu behar du enpatian eta errespetuan oinarritutako pertsonen arteko harremanak indartzen, genero-ikuspegia kontuan hartuta. Horretarako, tresna egokiak eskaini behar dira hizkuntzaren erabilera ez-sexistarako, entzute aktiborako, komunikazio asertiborako, deliberazio arrazoiturako, erantzukizun indibidualak bere gain hartzeko, taldeko lanean modu aktiboan parte hartzeko eta gatazkak elkarrizketaren bidez modu analogikoan zein digitalean kudeatzeko. Eskola- eta gizarte-esparruan, hizkuntza-heziketak ikasleak gaitu behar ditu gizarte zuzenagoen, demokratikoagoen eta arduratsuagoen eraikuntzan, batik bat herritar aktiboak eta konprometituak izateko planteatu ditugun erronka handien arloan (planetaren iraunkortasuna, indarkeria amaigabeak —bereziki, genero-indarkeria— edo desberdintasunaren aurkako borroka, besteak beste).

Konpetentzia espezifiko hau irteera-profilaren deskriptore hauekin lotzen da: HKK1, HKK5, KE3, KD2, KD3, KPSII1, KPSII3, HK1, HK2, HK3.

EBALUAZIO-IRIZPIDEAK

Lehen zikloa	Bigarren zikloa	Hirugarren zikloa
1. konpetentzia espezifikoa		
1.1 EAEko eta inguruneko hizkuntzekiko interesa eta errespetua erakustea, dibertsitatea gizarte- eta kultura-aberastasun gisa aitortuz eta baloratuz. 1.2 Ohikoak eta sarriak diren hizkuntza eta kulturako aurreiritziak, diskriminazioak eta estereotipoak ezagutzea, laguntzarekin eta hurbileko testuinguruetan, betiere ingurunearen eta eguneroko eta ohiko egoeren behaketa abiapuntu izanik. 1.3 Euskararen aldeko hizkuntza-ohitura eta -portaera asertiboak eta enpatikoak hartzea, eskola-bizitzan euskararen aldeko jarrera azalduz, eta euskararen normalizazioaren aldeko jardueretan parte hartzea.	1.1 Inguruneko hizkuntzak eta dialektoak (zeinu-hizkuntzak barne) ezagutzea eta haiekiko interesa eta errespetua erakustea, hizkuntzen eta kulturen arteko oinarriko antzekotasunak eta desberdintasunak identifikatuz eta alderatuz. 1.2 Ohiko hizkuntza-aurreiritziak eta -estereotipoak identifikatzea eta saihestea —nolabaiteko autonomiaz eta hurbileko testuinguruetan—, edonolako diskriminazioak arbuiatuz eta inguruneko hizkuntza-dibertsitatea kultura-aberastasunaren iturri gisa aitortuz. 1.3 Euskararen aldeko hizkuntza-ohitura eta -portaera asertiboak eta enpatikoak hartzea, eskola- eta gizarte-inguruneko eta ingurune digitaleko komunikazioetan euskara erabiltzearen aldeko jarrera proaktiboa azalduz.	1.1 Hizkuntzak eta dialektoak (zeinu-hizkuntzak barne) baloratzea eta errespetatzea, haien ingurune geografikoaren ezaugarri nagusiak identifikatuz, baita ikasleen ama- hizkuntzen eta -dialektoen ezaugarri batzuk ere. 1.2 Ohiko hizkuntza-aurreiritziak, -diskriminazioak eta -estereotipoak hautematea eta arbuiatzea, gero eta autonomia handiagoz eta hurbileko testuinguruetan (digitala barne), munduko hizkuntza-dibertsitatea kultura-aberastasunaren iturri gisa baloratuz. 1.3 Euskararen aldeko hizkuntza-ohitura eta -portaera asertiboak eta enpatikoak hartzea, euskararen erabilera analogikoaren eta digitalaren, euskararen normalizazioaren eta euskal kulturaren transmisioaren aldeko jarrera afektiboa eta proaktiboa azalduz. 1.4 Hizkuntzen funtzionamenduaz jabetzea —laguntzarekin eta hizkuntzak behatsetik eta alderatsetik abiatuta—, eta hizkuntzen ikaskuntzak haien hizkuntza-gaitasunaren garapenari egiten dion ekarpena baloratzea.
2. konpetentzia espezifikoa		
2.1 Ahozko testu eta testu multimodal errazen zentzu orokorra ulertzea, ideia nagusiak eta mezu esplizituak ezagutuz eta edukia eta hitzezkoak ez diren elementurik oinarritzkoenak laguntzarekin baloratzen hasiz.	2.1 Ahozko testu eta testu multimodal errazen zentzua ulertzea, ideia nagusiak, mezu esplizituak eta mezu impliziturik errazena ezagutuz eta edukia eta hitzezkoak ez diren elementurik oinarritzkoenak balorazio kritikoan laguntzarekin aurrera eginuz.	2.1 Zailtasun handiagoko ahozko testuen eta testu multimodalen zentzua ulertzea, ideia nagusiak eta mezu esplizituak eta implizituak ezagutuz, eta edukia eta hitzezkoak ez diren elementuak modu kritikoan baloratuz, baita, laguntzarekin, oinarriko elementu formal batzuk ere.

2.2 Euskal kulturaren aberastasuna ezagutzea, ahozko arte- eta kultura-adierazpenen bidez.	2.2 Euskal kulturaren aberastasuna ezagutzea, ahozko arte- eta kultura-adierazpenen bidez.	2.2 Euskal kulturaren aberastasuna ezagutzea, ahozko arte- eta kultura-adierazpenen bidez.
3. konpetentzia espezifikoa		
3.1 Ahozko testu eta testu multimodal koherenteak plangintza lagundu bidez sortzea, hitzezkoak ez diren oinarrizko baliabideak erabiliz. 3.2 Bat-bateko ahozko elkarrekintzetan parte hartzea, hizkuntza-kortesiaren oinarrizko arauak errespetatuz, hizkuntzaren oinarrizko erabilera inklusiboa eginez eta jarrera kooperatiboa erakutsiz.	3.1 Ahozko testu eta testu multimodal koherenteak plangintza lagundu bidez sortzea, diskurtsoaren erregistroa komunikazio-egoerara egokituz eta hitzezkoak ez diren oinarrizko baliabideak erabiliz. 3.2 Bat-bateko edo araututako ahozko elkarrekintzetan modu kooperatiboan eta enpatikoan parte hartzea, hizkuntza-kortesiaren oinarrizko arauak errespetatuz eta entzute aktiboko estrategietan hasiz.	3.1 Ahozko testu eta testu multimodal koherenteak autonomiaz, koherentziaz eta nolabaiteko arintasunez sortzea, testuinguru formal sinpleetan eta hitzezko eta ez-hitzezko oinarrizko baliabideak erabiliz. 3.2 Bat-bateko edo araututako ahozko elkarrekintzetan parte hartzea, hizkuntza-kortesiaren arauak errespetatuz eta entzute aktiboko, kooperazioko eta elkarrizketa-enpatiaiko strategiak garatuz.
4. konpetentzia espezifikoa		
4.1 Testu idatzi eta multimodal errazak isilik eta ozenki irakurtzea, zentzu orokorra eta informazio garrantzitsua identifikatuz eta ulertzeko oinarrizko estrategiak laguntzarekin erabiliz. 4.2 Testu idatzi eta multimodal errazen edukia eta oinarrizko alderdi formalak eta ez-hitzezkoak laguntzarekin aztertzea, testu horien edukia eta egitura baloratuz.	4.1 Zenbait arlotako eta askotariko xedeetarako testu idatzi eta multimodal errazak isilik eta ozenki irakurtzea, zentzu orokorra eta informazio garrantzitsua identifikatuz eta informazio esplizitua laguntzarekin ezagutuz. 4.2 Testu idatzi eta multimodalen edukia eta oinarrizko alderdi formalak eta ez-hitzezkoak laguntzarekin aztertzea, testu horien edukia eta egitura baloratuz eta testu horien fidagarritasunaren ebaluazioan hasiz.	4.1 Zenbait xederi eta interesi erantzuten dioten testu idatzi eta multimodal errazak isilik eta ozenki irakurtzea, zentzu orokorra eta informazio garrantzitsua identifikatuz, zuzeneko inferentziak laguntzarekin eginez eta hitzez hitzeko interpretazioa gaindituz. 4.2 Testu idatzi eta multimodalen edukia eta oinarrizko alderdi formalak eta ez-hitzezkoak laguntzarekin aztertzea, testu horien edukia eta egitura baloratuz eta testu horien kalitatea, fidagarritasuna eta egokitasuna ebaluatuz, irakurketa-xedearen arabera.
5. konpetentzia espezifikoa		
5.1 Testu idatzi eta multimodal errazak eta koherenteak zenbait euskarritan sortzea, laguntzarekin eta emandako ereduarekin bat etorritik eta idazketaren prozesu ebolutiboaren etapak kontuan hartuz (plangintza, idazketa eta berrikuspena).	5.1 Edukien sekuentzian nolabaiteko koherentzia izango duten testu idatzi eta multimodal errazak zenbait euskarritan eta zuzentasun gramatikal eta ortografikoz sortzea, komunikazio-egoera bakoitzari hobe erantzungo dion diskurtso-eredua aukeratuz eta idazketaren prozesu	5.1 Nolabaiteko zailtasuna duten testu idatzi eta multimodalak zenbait euskarritan sortzea, komunikazio-eskarietarako diskurtso-eredurik egokiena aukeratuz, edukiaren koherentziari eutsiz eta landutako zuzentasun gramatikal eta ortografikoko irizpideak errespetatuz, baita testu

5.2 Modu indibidualean edo kolektiboan sortutako testu idatzien eta multimodalen autoebaluaziorako eta koebaluaziorako tresnak eta oinarritzko irizpideak laguntzarekin erabiltzea, sortutako zailtasunak identifikatuz.	ebolutiboaren etapak errespetatuz (plangintza, idazketa eta berrikuspena). 5.2 Modu indibidualean edo kolektiboan sortutako testu idatzien eta multimodalen autoebaluaziorako eta koebaluaziorako tresnak eta irizpideak laguntzarekin erabiltzea, prozesu horretan modu aktiboan parte hartuz, sortutako zailtasunak identifikatuz eta errorea ikaskuntza-prozesuaren parte gisa onartuz.	idatzi bat sortzeko faseak ere. 5.2 Modu indibidualean edo kolektiboan sortutako testu idatzien eta multimodalen autoebaluazio- eta koebaluazio-prozesuetan modu aktiboan parte hartzea, zailtasunak eta norberaren mugak identifikatuz, horiek gainditzeko laguntza bilatuz, eta errorea ikaskuntza-prozesuaren parte gisa baloratuz.
6. konpetentzia espezifikoa		
6.1 Bi iturritako, gutxienez, informazioa bilatzeko eta hautatzeko estrategiak erabiltzea, eredu jakin baten arabera eta teknologia digitalen erabilera segururako ohiturak hartuz. 6.2 Interes pertsonal edo akademikoko gairen bati buruzko informazioa, banaka nahiz taldean, bilatzeko, hautatzeko eta egiaztatzeko laguntzarekin egindako prozesuaren emaitzak jakinaraztea, tresna analogikoak eta digitalak erabiliz.	6.1 Bi iturritako edo gehiagoko informazioa bilatzeko, hautatzeko, egiaztatzeko eta antolatze oinarritzko estrategiak planifikatuta eta lagunduta erabiltzea, fidagarritasuna eta manipulatzeko arriskuak ebaluatuz. 6.2 Interes pertsonal, akademiko edo ekosozialeko gairen bati buruz banaka edo taldean egindako ikerketa-prozesu erraz baten emaitzak partekatzea, tresna analogiko eta digitalak erabiliz, erabilitako iturriak aipatuz eta jabetza intelektuala errespetatuz. 6.3 Teknologia digitalen erabilera kritiko, seguru, iraunkor eta osasungarriko ohiturak laguntzarekin hartzea, informazioaren bilaketari eta komunikazioari dagokienez.	6.1 Bi iturritako edo gehiagoko informazioa bilatzeko, hautatzeko, egiaztatzeko eta antolatze oinarritzko estrategiak modu planifikatuan eta gero eta autonomia handiagoz erabiltzea, fidagarritasuna ebaluatuz eta manipulazio- eta desinformazio-arriskuak ezagutuz. 6.2 Lortutako informazioa norberaren eskemetan sormenez irudikatzea, iturriak aipatuz, baita ingurune digitaletatik datorrena ere. 6.3 Interes pertsonal, akademiko edo ekosozialeko gairen bati buruz banaka edo taldean eta gero eta autonomia handiagoz egindako ikerketa-prozesu erraz baten emaitzak jakinaraztea, tresna analogiko eta digitalak erabiliz, erabilitako iturriak aipatuz eta jabetza intelektuala errespetatuz. 6.4 Teknologia digitalen erabilera kritiko, seguru, iraunkor eta osasungarriko ohiturak gero eta autonomia handiagoz hartzea, informazioaren bilaketari eta komunikazioari dagokienez.
7. konpetentzia espezifikoa		
7.1 Beren gustuekin eta interesekin bat datozen zenbait autoreren	7.1 Beren gustuei eta interesei egokitutako eta gero eta autonomia	7.1 Beren gustuei eta interesei egokitutako eta beren irizpidearen

testuak irakurtzea —irakurketaren prozesu ebolutiboko zenbait etapatik laguntzarekin hautatutako testuak—, irakurketa norberaren ezagutza- eta garapen-iturri gisa baloratuz.	handiagoz hautatutako zenbait autoreren testuak gero eta autonomia handiagoz irakurtzea, irakurle-nortasuna eraikitzeko bidean aurrera eginez. 7.2 Askotariko euskarritako (digitala barne) irakurketaren esperientzia partekatzea, eskola-esparruko irakurketa-komunitateetan parte hartuz eta irakurketa norberaren ezagutza- eta garapen-iturri gisa baloratuz.	arabera hautatutako zenbait autoreren testuak modu autonomoan irakurtzea, irakurle-nortasuna eraikitzeko bidean aurrera eginez. 7.2 Askotariko euskarritako eta ingurune digitaletako irakurketaren esperientzia partekatzea, eskola-edo gizarte-esparruko irakurketa-komunitateetan parte hartuz. 7.3 Irakurketa norberaren ezagutza- eta garapen-iturri gisa baloratzea, irakurritakoa inguruko errealitatearekin —eremu publiko/soziala zein eremu pertsonala— gero eta autonomia handiagoz erlazionatuz.
8. konpetentzia espezifikoa		
8.1 Haur-literatura unibertsaleko eta euskal tradizioko ahozko eta idatzizko askotariko autoreren testuak entzutea eta irakurtzea, haien artean eta norberaren sentimenduekin eta bestelako adierazpen artistikoekin edo kulturekin oinarritutako erlazioak ezarri, betiere lagunduta. 8.2 Idazketaren prozesu ebolutiboaren etapetara egokituko diren testu errazak, indibidualak edo kolektiboak, literatura-asmoz eta lagunduta sortzea, eredu jakin batzuetara egokituz, zenbait euskarritan sortuz eta beste arte-hizkuntza batzuekin osatuz.	8.1 Haur-literatura unibertsaleko eta euskal tradizioko askotariko autoreren orotariko testuak entzutea eta irakurtzea, testuak gaien arabera eta literatura-generoaren funtsezko alderdien arabera erlazionatuz eta bestelako adierazpen artistiko edo kulturekin erlazionatuz eta interpretatuz, betiere lagunduta. 8.2 Testu errazak, indibidualak edo kolektiboak, literatura-asmoz eta lagunduta sortzea, eredu jakin batzuk modu pertsonalean eta zenbait euskarritan birstortuz eta beste arte-hizkuntza batzuekin osatuz.	8.1 Beren adinerako egokiak diren literatura unibertsaleko eta euskal tradizioko askotariko autoreren testuak gero eta autonomia handiagoz entzutea eta irakurtzea, testuak gaien arabera eta literatura-generoaren funtsezko alderdien arabera erlazionatuz eta bestelako adierazpen artistiko edo kulturekin erlazionatuz, baloratuz eta interpretatuz. 8.2 Testu errazak, indibidualak edo kolektiboak, gero eta autonomia handiagoz eta literatura-asmoz sortzea, eredu jakin batzuk sormenez eta zenbait euskarritan birlاندuz eta beste arte-hizkuntza batzuekin osatuz. 8.3 Literatura asmoko testuen irakurketak eta produkzioak ongizate emozionalari egiten dion ekarpena baloratzea, irakurritakoa eta idatzitakoa norberaren eta besteen sentimenduen adierazpenarekin eta kudeaketarekin erlazionatuz.
9. konpetentzia espezifikoa		
9.1 Funtzionamenduari Hizkuntzaren buruzko	9.1 Funtzionamenduari Hizkuntzaren buruzko	9.1 Funtzionamenduaren oinarrituko

oinarrizko ondorioak formulatzea, hitzen arteko komunztadurari eta esanahi-erlazioei arreta berezia eskainiz, betiere hitzak eta esakuneak behatu, alderatu eta manipulatzetik abiatuta. 9.2 Norberaren testuak berrikustea eta hobetzea, eta irakurritakoa ulertzeko arazo batzuk laguntzarekin konpontzea, gogoeta metalinguistikotik abiatuta eta oinarritzko hizkuntza-terminologia egokia erabiliz. 9.3 Transferentzia errazak laguntzarekin egitea, hizkuntza koofizialetatik eta ikasleen beste hizkuntza batzuetatik abiatuta.	oinarrizko ondorioak formulatzea, subjektuaren eta aditzaren arteko erlazioari arreta berezia eskainiz, betiere hitzak, esakuneak eta testuak behatu, alderatu eta manipulatzetik abiatuta. 9.2 Norberaren eta besteen testuak laguntzarekin berrikustea eta hobetzea, eta irakurritakoa ulertzeko eta idatzizko adierazpenerako arazo batzuk konpontzea, gogoeta metalinguistikotik abiatuta eta oinarritzko terminologia egokia erabiliz. 9.3 Transferentzia eta hizkuntza-bihurketa errazak laguntzarekin egitea, hizkuntzen arteko konparazioetan hasiz, hizkuntza koofizialetatik eta ikasleen beste hizkuntza batzuetatik abiatuta.	alderdiei buruzko orokortasunak laguntzarekin formulatzea, hipotesiak eginez eta kontraadibideak bilatuz, betiere hitzak, esakuneak eta testuak behatu, konparatu eta manipulatzetik abiatuta. 9.2 Norberaren eta besteen testuak gero eta autonomia handiagoz berrikustea eta hobetzea, eta irakurritakoa ulertzeko eta idatzizko adierazpenerako arazo batzuk konpontzea, gogoeta metalinguistikotik abiatuta eta oinarritzko terminologia egokia erabiliz. 9.3 Hizkuntza-bihurketa errazak laguntzarekin egitea, hizkuntzen arteko konparazioetan hasiz, hizkuntza koofizialetatik eta ikasleen beste hizkuntza batzuetatik abiatuta.
10. kompetentzia espezifikoa		
10.1 Komunikazioaren hitzezko eta ez-hitzezko oinarritzko alderdiei buruzko taldeko gogoeta lagundutik abiatuta, eta genero-ikuspegia kontuan hartuta, identifikatutako hizkuntza-erabilera diskriminatzaileak baztertzea. 10.2 Entzute aktiborako eta adostasunerako oinarritzko estrategiak mobilizatzea, beharrezko laguntzarekin eta planifikazioarekin, talde-lanean modu aktiboan parte hartuz, esleitzen zaizkion banako erantzukizunak bere gain hartuz eta gatazken elkarrizketa bidezko kudeaketan hasiz.	10.1 Hizkuntza-erabilera diskriminatzaileak baztertzea eta hitzaren bidez gertatzen diren botere-abusuak identifikatzea, komunikazioa zuzentzen duten hitzezko eta ez-hitzezko oinarritzko alderdiei buruzko taldeko gogoeta lagundutik abiatuta, eta genero-ikuspegia kontuan hartuta. 10.2 Komunikazio asertiborako eta adostasunerako oinarritzko estrategiak mobilizatzea, beharrezko laguntzarekin eta planifikazioarekin, talde-lanean modu aktiboan parte hartuz, esleitzen zaizkion banako erantzukizunak bere gain hartuz eta gatazken elkarrizketa bidezko kudeaketan aurrera eginez.	10.1 Hizkuntza-erabilera diskriminatzaileak eta hitzaren bidez gertatzen diren botere-abusuak baztertzea, komunikazioa zuzentzen duten hitzezko eta ez-hitzezko zenbait alderdiri buruzko taldeko gogoeta lagundutik abiatuta, eta genero-ikuspegia kontuan hartuta. 10.2 Talde-lanean modu aktiboan parte hartzeko oinarritzko estrategiak mobilizatzea, beharrezko laguntzarekin eta planifikazioarekin eta esleitzen zaizkion banako erantzukizunak bere gain hartuz, eta gatazkek elkarrizketa bidez kudeatzea, argudiatuz eta sormenezko irtenbideak proposatuz.

OINARRIZKO JAKINTZAK

Oinarrizko jakintzak. Lehen zikloa	
A. Hizkuntzak eta beren hiztunak. Eleaniztasuna	
Norberaren hizkuntza-biografia eta ikasgelako hizkuntza-dibertsitatearena.	
*Euskal Autonomia Erkidegoko hizkuntza koofizialak: elebitasuna eta hizkuntza-normalizazioa.	
*Hizkuntza-aurreiritziak eta –estereotipoak laguntzarekin identifikatzeko estrategiak.	
*Hizkuntzaren erabilera ez-diskriminatzailea eta desberdinekiko errespetuzkoa.	
*Eskola- eta gizarte-bizitzako askotariko esparruetan euskararen erabileraren aldeko interesa, ekimena eta portaera proaktiboa.	
*Osagaiek (egoera, parte-hartzaileak edo asmoa) komunikazio-egintzan duten eragina.	
*Euskal kultura- eta musika-ondarearen erreferentziazko abestiak (sehaska-abestiak, hitz-parrastak...).	
*Ahozotasunarekin lotzen diren euskal kultura-tradizioak (Olentzero, Santa Ageda...).	
B. Komunikazioa	
1. Hizkuntzaren erabilera	*Hizkuntzaren erabilera inklusiboa, ideiak, emozioak eta sentimenduak adierazteko.
	*Edukiko (gaiak, formula finkoak, lexikoa) eta formako (egitura, formatua, irudiak) oinarrizko elementuak.
	*Komunikazio-asmoa eta oinarrizko testu tipologiako giltzarriak: narrazioa, deskribapena, elkarrizketa.
	*Autokonfiantza eta ikaskuntzari buruzko gogoeta.
	Estrategia kooperatibo errazak, eta talde-lanean esleitutako banako erantzukizunak bere gain hartu.
	*Hitzezko eta ez-hitzezko hizkuntzaren erabilera nabarmen diskriminatzaileak hautemateko paetak.
2. Ahozko ulermena, komunikazioa eta elkarrizketa	Ahozkeraren eta intonazio egokiaz adierazteko interesa.
	*Ikasgelako egoeretan ahozko-elkarrekintza egokia. Hizkuntza-kortesiazko oinarrizko estrategiak eta norberaren hitzezko eta ez-hitzezko komunikazioaren autoerregulazioko estrategiak.
	*Entzute aktiboko estrategiak, gatatzak elkarrizketa bidez ebazteko prozesuan.
	*Ezagutzaren eraikuntza eta komunikazioa, ahozko testu eta testu multimodal errazak laguntzarekin planifikatzearen eta produzitzearen bidez.

	*Testuaren informazio orokorra eta zentzu globala ezagutzeko, hautatzeko eta interpretatzeko estrategiak. *Hitzezkoa ez den komunikazioaren oinarriko elementuak identifikatzeko estrategiak.
3. Irakurmena	*Idatzizko kodearen konbentzioak, gizarte-erabilerako testuak ulertzeko proposamenen esparruan. *Banakako irakurketa eta irakurketa partekatua eta adierazkorra, maila kognitiborako egokiak diren intonazioarekin eta erritmoarekin. *Oinarriko elementu grafiko eta paratestualak, ulermena laguntzen dutenak irakurketa-esperientziaren aurretik, bitartean eta ondoren. *Testu idatziak ulertzeko eta sortzeko prozesuetan, askotariko iturri dokumentaletako testuak irakurtzeko oinarriko estrategiak. *Oinarriko testu etenak (grafikoak, diagramak, mapak, ordutegiak...).
4. Idatzizko produkzioa	*Idatziz argi eta egoki adierazteko interesa. *Idatzizko kodearen konbentzioak, gizarte-erabilerako testuak produzitzeko proposamenen esparruan. *Idatzizko produkzioen aurkezpen zaindua. *Testu idatzi eta multimodal errazak zenbait euskarritan planifikatzeko, idazteko, berrikusteko eta editatzeko oinarriko estrategiak, banakakoak nahiz taldekakoak, norberaren esperientziatik hurbil eta zenbait helbururekin. *Testuaren antolaketa eta ulermena errazten duten elementu grafiko eta paratestual errazak. *Testuaren koherentziarako oinarriko estrategiak. *Autoebaluazioko eta koebaluazioko oinarriko tresnak, zenbait euskarritan (ikasketa-egunkaria, paper-zorroa, errubrikak, ebaluazio-xedeak...).
5. Informazio-alfabetatzea	*Askotariko iturri dokumentaletan eta zenbait euskarri eta formatutan, informazio errazaren bilaketa gidaturako oinarriko estrategiak. Hiztegien erabilera gidatua. *Zenbait iturritako informazioa alderatzeko oinarriko estrategiak. Informazioa berriro lantzeko eta komunikatzeko eredu esplizituak. *Ikasgelako edo ikastetxeko liburutegia eta baliabide digitalak erabiltzeko jarraibideak.
C. Literatura-hezkuntza	
*Literatura-elkarrizketen bidez, obrak laguntzarekin eta partekatuta interpretatzeko estrategiak.	

*Literatura-obra osatzen duten funtsezko elementuak (gaia, pertsonaiak, trama, agertokia) eta literatura-generoak osatzen dituzten funtsezko elementuak, obraren zentzuaren eraikuntza lagunduan.   *Euskal kultura-ondareko obrak eta horien zatiak.
Testuen eta beste arte- eta kultura-adierazpen batzuen arteko erlazioa.
*Irakurle-nortasuna eraikitzen hasi. Gustuak eta interesak adierazteko estrategiak.
Gelako edo ikastetxeko liburutegia literatura-jarduera partekatuetarako espazio gisa erabiltzeko jarraibideak. Irakurketa-komunitateak.
D. Hizkuntzari eta haren erabilerei buruzko hausnarketa, ahozko edo idatzizko testuak edo testu multimodalak sortzeko eta ulertzeko proposamenen esparruan
*Ahozko eta idatzizko hizkuntzaren arteko funtsezko desberdintasunak.
*Hizkuntza-sistemari buruzko funtsezko ondorioen eraikuntza gidaturako estrategiak.
*Oinarrizko puntuazio-zeinuak, idatzizko testua antolatzeko mekanismo diren heinean.
*Hiztegia zabaltzeko funtsezko elementuak. Hitz batzuen eta beste batzuen arteko esanahi-erlazioei buruzko gogoeta, testuinguruaren barruan.
Hitzen arteko forma eta esanahiko erlazioen identifikazioa.
*Perpaus modalitateen komunikazio-asmoa ezagutzeko oinarrizko estrategiak eta teknikak.
*Testu-kohesioko oinarrizko mekanismoak, arreta berezia eskainiz denbora- eta azalpen-lokailuei.
Gogoeta metalinguistikotik abiatuta, nork bere testuak berrikusi eta hobetzeko estrategiak.

Oinarrizko jakintzak. Bigarren zikloa

A. Hizkuntzak eta beren hiztunak. Eleaniztasuna

Hizkuntza-biografia eta ikasgelako hizkuntza-dibertsitatea.

*Euskal Autonomia Erkidegoko hizkuntza koofizialak: elebitasuna eta hizkuntza-normalizazioa.

Hizkuntza dibertsitatea eta dibertsitate etnokulturala, hizkuntza arteko gogoetarako tresna eta aberastasun gisa.

*Elebiduna eta eleanitza izatearen aberastasun pertsonalaren balorazioa.

*Hizkuntza-aurreiritzien eta -estereotipoen identifikatzeko estrategiak.

*Hizkuntza ez-diskriminatzailea eta desberdinekiko errespetuzkoa erabiltzeko estrategiak.

*Euskararen erabilera proaktiboa eskola- eta gizarte-bizitzan. *Euskal kultura- eta musika-ondarearen erreferentziazko abestiak (aho-korapiloak, abesti tradizionalak...) *Ahozotasunarekin lotzen diren euskal kultura-tradizioak (Olentzero, Santa Ageda...).	
B. Komunikazioa	
1. Hizkuntzaren erabilerak	*Hizkuntzaren erabilera inklusiboa, ideiak, emozioak eta sentimenduak adierazteko.
	Osagaiek (egoera, parte-hartzaileak, komunikazio-asmoa edo bidea) komunikazio-egintzan duten eragina.
	*Edukiko (gaiak, formula finkoak, lexikoa) eta formako (egitura, formatua, izenburua, irudiak) oinarritzko elementuak.
	*Autokonfiantza eta ikaskuntzari buruzko gogoeta. Errorrea prozesuaren parte gisa.
	*Autoebaluazioko eta koebaluazioko oinarritzko tresnak, analogikoak eta digitalak, banakakoak eta kooperatiboak (ikasketa-egunkaria, paper-zorroa, errubrikak, ebaluazio-xedeak...).
*Estrategia kooperatibo errazak, eta talde-lanean esleitutako banako erantzukizunak bere gain hartu.	
2. Ulermena, komunikazioa eta ahozko elkarrekintza	*Ahoskera eta intonazio egokiak.
	*Ahozko elkarrekintza egokia —ikasgelako egoeretan eta oinarritzko testuinguru formaletan—, hizkuntza-kortesiako oinarritzko estrategiak eta norberaren hitzezko eta ez-hitzezko komunikazioaren autoerregulazioko oinarritzko estrategiak mobilizatuz.
	Gatazkak elkarrizketa bidez ebazteko prozesuan, entzute aktiboko eta asertibotasuneko estrategiak.
	*Hitzezko eta ez-hitzezko hizkuntzaren balizko erabilera diskriminatzaileak hautemateko estrategiak.
	*Ezagutzaren eraikuntza, balorazioa eta komunikazioa, betiere ahozko testu eta testu multimodal errazak laguntzarekin planifikatzearen eta produzitzearen bidez.
	*Testuaren zentzu orokorra identifikatzeko eta interpretatzeko estrategiak, eta gizarte-testu errazen, ahozkoen eta multimodalen, oinarritzko informazio esplizitua eta inplizitua integratzeko estrategiak.
Hitzezkoa ez den komunikazioaren oinarritzko elementuak interpretatzeko estrategiak.	
3. Irakurmena	*Banako irakurketa, garapen kognitiborako egokiak diren intonazioarekin eta eritmoarekin.
	*Testu etenak (grafikoak, diagramak, mapak, denbora-lerroak, infografiak, ordutegiak...).
	*Komunikazio-asmoa eta oinarritzko testu-tipologiako giltzarriak: narrazioa, deskribapena, elkarrizketa.
	*Gero eta zailtasun handiagokoak diren elementu grafikoak, testualak eta paratestualak, ulermena laguntzen dutenak irakurketa-esperientziaren aurretik, bitartean eta ondoren.

	Testu idatziak ulertzeko eta sortzeko prozesuetan, askotariko iturri dokumentaletako testuen zentzu orokorra ulertzeko eta informazio esplizitua laguntzarekin integratzeko oinarrizko estrategiak. *Paperean nahiz euskarri digitalean dauden askotariko iturri dokumentalak erabiltzeko oinarrizko estrategiak, testuen ulermena hobetze aldera. Hitzezko hizkuntzaren eta hizkuntza ikonikoaren erabilera diskriminatzaileak hautemateko estrategiak.
4. Idatzizko produkzioa	*Aurkezpen zaindua eta oinarrizko ortografia-arauen aplikazioa. *Hizkuntzaren erabilera ez-sexistarako estrategiak eta jarraibideak. *Testu idatzi eta multimodal errazak zenbait euskarritan planifikatzeko, idatzeko, berrikusteko eta editatzeko oinarrizko estrategiak eta ereduak, banakakoak nahiz taldekakoak, zenbait komunikazio-helbururekin. *Paperean nahiz euskarri digitalean dauden askotariko iturri dokumentalak erabiltzeko oinarrizko estrategiak, idatzizko adierazpena hobetze aldera. Testuaren antolaketa eta ulermena errazten duten elementu grafiko eta paratestual errazak.
5. Informazio-alfabetatzea	*Askotariko iturri dokumentaletan eta zenbait euskarri eta formatutan, informazioaren bilaketa gidaturako oinarrizko estrategiak, fidagarritasun-irizpideak kontuan hartuta. Egitateak eta iritziak. Ortografia-zuzentzaileak eta testu-prozesadoreen funtzionalitateak erabiltzen hasteko pautak. *Informazioa alderatzeko eta antolatzeko estrategiak eta teknikak. Informazioa berriro lantzeko eredu esplizituak. Ezagutzaren sormenezko komunikazioa, jabetza intelektuala errespetatuz. *Ikasgelako edo ikastetxeko liburutegia eta baliabide digitalak erabiltzeko jarraibideak. *Escolako jardueretan eta/edo proiektuetan parte hartu, tresna edo plataforma birtualak erabiliz.
C. Literatura-hezkuntza	
	*Literatura-obra osatzen duten funtsezko elementuak (gaia, protagonista, pertsonaia sekundarioak, trama, agertokia, hizkuntza) eta literatura-generoak osatzen dituzten funtsezko elementuak, obraren zentzuaren eraikuntzan. Literatura-elkarrizketen bidez obrak interpretatzeko estrategiak, lagunduta eta partekatuta. *Adierazpen-baliabideak eta testuaren harreran duten eragina. *Testuen eta beste arte- eta kultura-adierazpen batzuen arteko erlazioa. *Euskal kultura-ondareko obrak eta horien zatiak.

*Irakurle-nortasunaren eraikuntza. Gustuen eta interesen adierazpena. Obren balorazio argudiatarako hastapenak.
Gelako edo ikastetxeko liburutegia erabiltzeko jarraibideak, literatura-jarduera partekatuetarako espazioa. Irakurketa-komunitateak.
D. Hizkuntzari eta haren erabilerei buruzko hausnarketa, ahozko edo idatzizko testuak edo testu multimodalak sortzeko eta ulertzeko proposamenen esparruan
*Hizkuntzara hurbildu, zenbait maila dituen sistema gisa: soinuak eta letrak, hitzak, perpausak eta testuak. Oinarrizko komunikazio-unitateak behatu eta alderatu.
Hizkuntza-sistemari buruzko ondorioen eraikuntza gidaturako estrategiak.
*Puntuazio-zeinuak idatzizko testua antolatzeko eta komunikazio-asmoa adierazteko mekanismo gisa.
Hiztegia zabaltzeko funtsezko elementuak. Arlo lexiko edo semantiko bereko hitzen arteko antzekotasunak eta forma- eta esanahi-desberdintasunak.
*Hitzen arteko erlazio formalak, semantikoak eta sintaktikoak identifikatu.
Komunikazio-asmoarekin lotutako perpaus modalitateak.
*Oinarrizko koherentzia- eta kohesio-mekanismoak, arreta berezia jarritz errepikapenei eta sinonimoei, eta perpausen eta paragrafoen ordenari.
*Kohesio-mekanismoak, arreta berezia eskainiz testu-lokailu esplikati boei eta ordezkapen pronominalai, barne-erreferentziako oinarrizko mekanismo gramatikal gisa.
*Gogoeta metalinguistikotik abiatuta, norberaren eta besteen testuak berrikusteko eta hobetzeko tresnak.
Zenbait euskarritako hiztegien erabilera gidaturako oinarrizko estrategiak.
*Sexismoaren analisia hizkuntzan eta hizkuntzaren erabilera ez-sexistarako estrategiak.

Oinarrizko jakintzak. Hirugarren zikloa

A. Hizkuntzak eta beren hiztunak. Eleaniztasuna

*Euskal Autonomia Erkidegoko hizkuntza koofizialak: elebitasuna eta hizkuntza-normalizazioa.

*Euskara batua. Inguruneko euskalkiak.

*Gaztelania eta hizkuntza-aldaerak.

*Hizkuntza-dibertsitatea eta -transferigarritasuna, ikasteko eta norbera aberasteko tresna gisa.

*Elebiduna eta eleanitza izatearen aberastasun pertsonala baloratzeko estrategiak.

*Euskal kultura- eta musika-ondarearen erreferentziazko abestiak (bertsoak, abesti tradizionalak...)

*Ahozkotasanarekin lotzen diren euskal kultura-tradizioak (Olentzero, Santa Ageda...).

*Hizkuntza-aurreiritziak eta -estereotipoak identifikatzeko estrategiak.	
*Hizkuntzaren erabilera ez-diskriminatzailea eta desberdinekiko errespetuzkoa, baita ingurune digitaletan ere.	
*Euskararen erabilera proaktiboa eskola- eta gizarte-bizitzan.	
*Hizkuntza batean eskuratutako hizkuntza-ezagutzak transferitzeko estrategia errazak, beste hizkuntza batean ahozko eta idatzizko komunikazioa hobetze aldera.	
*Euskararen normalizazioaren aldeko herri-mugimenduak eta erakundeak (Korrika, EIMA...)	
B. Komunikazioa	
1. Hizkuntzaren erabilerak	*Hizkuntzaren erabilera inklusiboa, ideiak, emozioak eta sentimenduak adierazteko.
	*Komunikazio-egintzako osagaien arteko elkarrekintzak (egoera, parte-hartzaileak, komunikazio-asmoa, kanala, erregistroa).
	*Edukiko (gaiak, formula finkoak, lexikoa, informazio-inferentziak) eta formako (egitura, formatua, izenburua, irudiak) oinarritzko elementuak.
	*Autokonfiantza eta ikaskuntzari buruzko gogoeta. Errorea prozesuaren parte gisa.
	*Autoebaluazioko eta koebaluazioko oinarritzko tresnak, analogikoak eta digitalak, banakakoak eta kooperatiboak (ikasketa-egunkaria, paper-zorroa, errubrikak, ebaluazio-xedeak...).
	*Estrategia kooperatibo errazak, eta talde-lanean esleitutako banako erantzukizunak bere gain hartu.
2. Ulermena, komunikazioa eta ahozko elkarrekintza	*Komunikazio-egintzaren araberako ahoskera eta intonazio egokiak.
	*Ahozko elkarrekintza egokia —ikasgelako egoeretan eta araututako testuinguru formaletan—, hizkuntza kortesiari eta hitzezko eta ez-hitzezko komunikazioaren autoerregulazioari buruzko arauak errespetatuz eta genero-ikuspegia kontuan hartuz.
	*Gatazkak elkarriketa bidez kudeatzeko prozesuan, entzute aktiboko estrategiak, asertibitatea eta sormenezko irtenbide-proposamena.
	*Zentzu orokorra, informazio garrantzitsua, informazio esplizituaren integrazioa eta inferentziak identifikatzeko eta interpretatzeko estrategiak, ahozko testu eta testu multimodal sozialen hitzez hitzeko esanahia gainditu dadin.
	Ezagutzaren eraikuntza, eta komunikazio eta balorazio kritikoa, betiere ahozko testuak eta testu multimodalak modu nolabait autonomoan planifikatzearen eta produzitzearen bidez.
	*Hitzezkoa ez den komunikazioaren oinarritzko elementuak interpretatzeko eta erabiltzeko estrategiak.
	Bertsolaritza, genero-analisisa haren bilakaeran, eta euskal gizartean duen presentzia.
*Banako eta partekatutako irakurketa espresiboa, intonazio eta erritmo arinarekin.	

3. Irakurmena	*Gero eta zailtasun handiagokoak diren elementu grafikoak, testualak eta paratestualak, ulermena laguntzen dutenak irakurketa-esperientziaren aurretik, bitartean eta ondoren. *Komunikazio-asmoa eta oinarrizko testu-tipologiako giltzarriak: narrazioa, deskribapena, elkarrizketa, azalpena eta argudioak. *Testu etenak (grafikoak, diagramak, mapak, denbora-lerroak, infografiak, ordutegiak...). *Testuaren zentzu orokorra identifikatzeko eta baloratzeko estrategiak, informazio esplizitua integratzeko estrategiak eta inferentziak egiteko estrategiak, betiere testu idatziak ulertzeko eta sortzeko prozesuen barruan askotariko dokumentu-iturrietan dauden testuen hitzez hitzeko esanahia gainditzeko. Paperean nahiz euskarri digitalean dauden askotariko hizkuntza-baliabideak gero eta autonomia handiagoz erabiltzeko estrategiak, testuak hobeto ulertzeko. *Hitzezko hizkuntzaren eta hizkuntza ikonikoaren erabilera diskriminatzaileak hautemateko estrategiak.
4. Idatzizko produkzioa	*Aurkezpen zaindua. Aurrerapena ortografia-arauen aplikazioan. *Idatzizko hizkuntzaren erabilera ez-sexistarako estrategiak eta jarraibideak. *Nolabaiteko zailtasuna duten testu idatziak eta multimodalak planifikatzeko, idatzeko, berrikusteko eta editatzeko oinarrizko estrategiak eta ereduak, banakakoak nahiz taldekakoak eta zenbait komunikazio-helbururekin. Paperean nahiz euskarri digitalean dauden askotariko iturri dokumentalak gero eta autonomia handiagoz erabiltzeko estrategiak, idatzizko adierazpena hobetze aldera. *Testuaren antolaketa eta ulermena errazten duten elementu grafiko eta paratestual errazak. *Testu tipologiaren eta diskurtso-generoaren eredia komunikazio-asmoaren arabera hautatzeko jarraibideak. Ortografia-zuzentzaileak eta testu-prozesadoreen funtzionalitateak erabiltzen hasteko jarraibideak.
5. Informazio-alfabetatzea	*Askotariko iturri dokumentaletan eta zenbait euskarri eta formatutan informazioa bilatzeko estrategiak, betiere fidagarritasun- eta bidezketasun-irizpideak kontuan hartuta. *Egitateak eta iritziak. Informazio-manipulazioa hautemateko estrategiak. *Informazioa alderatzeko, sailkatzeko eta baloratzeko estrategiak. *Ezagutzen sintesia egin eta berriro lantzeko estrategiak, ereduaren laguntzarekin. Ezagutzaren sormenezko komunikazioa, jabetza intelektuala errespetatuz. Ikasgelako edo ikastetxeko liburutegia eta baliabide digitalak erabiltzeko jarraibideak. Eskolako jardueretan eta/edo proiektuetan parte hartu, tresna edo plataforma birtualak erabiliz.

C. Literatura-hezkuntza

*Literatura-obra osatzen duten elementuak (gaia, protagonista, pertsonaia sekundarioak, trama, agertokia, hizkuntza), obraren zentzua gero eta autonomia handiagoz eraikitzean.

*Literatura-generoaren oinarritzko elementuen eta obraren zentzua eraikitzearen arteko erlazioa.

*Literatura-testuak gero eta autonomia handiagoz interpretatzeko oinarritzko teknikak.

*Euskal kultura-ondareko obrak eta horien zatiak.

*Literatura-testuak modu librean eta emandako ereduetatik abiatuta sortzeko jarraibideak, genero-ikuspegia kontuan izanik.

Irakurle-nortasunaren eraikuntzan aurrerapausoak. Gustuak eta interesak adierazteko eta obren funtsezko balorazio kritikoa egiteko estrategiak.

Literaturaren eta beste arte- eta kultura-adierazpen batzuen arteko loturak.

Gelako edo ikastetxeko liburutegia erabiltzeko jarraibideak, literatura-jarduera partekatuetarako espazioa. Irakurketa-komunitateak.

D. Hizkuntzari eta haren erabilerei buruzko hausnarketa, ahozko edo idatzizko testuak edo testu multimodalak sortzeko eta ulertzeko proposamenen esparruan

Hizkuntza-sistemari buruzko ondorioen eraikuntza gidaturako estrategiak.

Azentuazioari buruzko orokortzeak behatu eta formulatzeko estrategiak.

*Hiztegia zabaltzeko funtsezko elementuak. Hitzak sortzeko oinarritzko mekanismo lexikoak.

*Hizkuntza batean eskuratutako ezagutza metalinguistikoen transferentziak, gainerakoetan hizkuntza-gogoeta bultzatzeko.

Komunikazio-asmoarekin lotutako perpaus modalitateak.

*Funtsezko koherentzia- eta kohesio-mekanismoak, arreta berezia jarriz ordezkapen pronominaleri —barne-erreferentziako mekanismo gramatikal gisa— eta aditz-denboren bidez ezarritako denbora-korrelazioari.

*Zenbait euskarritako hiztegiak gero eta autonomia handiagoz erabiltzeko funtsezko estrategiak.

*Gogoeta metalinguistikotik abiatuta, norberaren eta besteen testuak berrikusi eta hobetzeko estrategiak.

Komunikazio eraginkorrean hizkuntza erabiltzeko arauak baloratzeko estrategiak.